

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om skydd i arbete samt lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att Finlands nationella lagstiftning skall ändras så, att den motsvarar bestämmelserna i den av Internationella arbetsorganisationen godkända konventionen om säkerhet och hälsa i byggnadsverksamhet. För att konventionen skall kunna ratificeras förutsätts ändringar i lagen om skydd i arbete och i statsrådets beslut innefattande ordningsregler för byggnadsarbete, som utfärdats med stöd av lagen, samt lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden.

Enligt förslaget skall en ensamföretagare som mot vederlag utför arbete på ett gemensamt byggnadsarbetsställe i fråga om vissa för säkerheten centrala faktorer omfattas av lagen om skydd i arbete och de stadganden och bestämmelser som har utfärdats med stöd av den. Han bör också annars se till att hans arbete inte medför fara för andra personer inom arbetets verkningsområde. I byggnadsarbete skall förutom arbetsgivaren också byggherren eller någon annan som styr eller övervakar byggnadsprojektet för att garantera en trygg arbetsmiljö vara skyldig att svara för ordnandet av den allmänna ledningen och samarbetet mellan parterna på arbetsplatsen, samordningen av parternas arbetsuppgifter samt den allmänna renligheten och ordningen på arbetsplatsen. Vid byggandet skall ses till att arbete inte medför fara för dem som arbetar på byggnadsarbetsstället eller för någon annan

som befinner sig inom arbetets verkningsområde. Även en utomstående självständig planerarens ansvar skall ses över så att han i sin plan också bör beakta arbetarskyddssynpunkter under de olika arbetsskedena vid genomförandet av planen. Dessutom innehåller förslagen tillägg och preciseringar av närmast teknisk natur till vad som i lagen om skydd i arbete stadgas om arbetsrådets rätt att avgöra frågor som gäller tillämpningen av lagen, anknytande av ensamföretagare till det traditionella samarbetet mellan arbetsgivare och arbetstagare, arbete under övertryck samt utvidgning av straffstadgandet till att gälla ensamföretagare och byggherrar eller motsvarande.

Det föreslås att stadgandena i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden skall ändras till den del de gäller den föreslagna utvidgningen av lagen om skydd i arbete. Det föreslås att inspektionsmyndighetens rätt att få uppgifter och vidta tvångsåtgärder skall utvidgas i motsvarighet till ändringen av lagen om skydd i arbete. Skyldigheten att göra en anmälan om att arbete inleds på en gemensam arbetsplats skall utsträckas till att också omfatta byggherren eller med honom jämförbar beställare av arbetet.

Avsikten är att ändringarna skall träda i kraft ungefär ett halvt år efter att de har antagits och blivit stadfästa.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
ALLMÄN MOTIVERING	3	2. Ikraftträdande	9
1. Propositionens mål	3	LAGTEXTER	10
2. Nuläget och ärendets beredning	3	1. Lag om ändring av lagen om skydd i arbete	10
2.1. Lagstiftning	3	2. Lag om ändring av lagen om tillsynen över	
2.2. Ärendets beredning	4	arbetarskyddet och om sökande av ändring i	
3. Propositionens organisatoriska och ekonomiska		arbetarskyddsärenden	12
verkningar	5	BILAGA	13
4. Propositionens övriga verkningar	5	Parallelltexter	13
DETALJMOTIVERING	6	1. Lag om ändring av lagen om skydd i arbete ..	13
1. Motivering till lagförslagen	6	2. Lag om ändring av lagen om tillsynen över	
1.1. Lagen om skydd i arbete	6	arbetarskyddet och om sökande av ändring i	
1.2. Lagen om tillsynen över arbetarskyddet		arbetarskyddsärenden	15
och om sökande av ändring i arbetar-			
skyddsärenden	8		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Propositionens mål

Syftet med propositionen är att se till att Finlands arbetarskyddslagstiftning motsvarar bestämmelserna i den av Internationella arbetsorganisationen (ILO) godkända konventionen nr 167 om säkerhet och hälsa i byggnadsverksamhet så att konventionen kan ratificeras i Finland.

Ur samhällets synvinkel är det också ändamålsenligt att det skydd som arbetslagstiftningen stadgar om så heltäckande som möjligt når alla som utför arbete och likaså att alla parter som inverkar på arbetsförhållandena och ändringar i dessa i tillräcklig utsträckning omfattas av skyldigheterna enligt arbetslagstiftningen. I synnerhet inom byggnadsbranschen har arbetsgivarens traditionella skyldighet att agera samt arbetsgivarens och arbetstagarnas skyldighet att samarbeta som sådana upplevts som otillräckliga. På ett byggnadsarbetsställe kan förutom de arbetstagare som anställts av ibland t.o.m. tiotals arbetsgivare finnas hyrd arbetskraft och ett flertal ensamföretagare i underleverantörs- eller underentreprenörsarbete. Utvecklingen verkar gå i riktning mot att allt fler arbetskedan som kräver särskild yrkesskicklighet eller är speciellt farliga, t.ex. asbestsanering, överläts på underentreprenörer.

Genom en ändring av lagen om skydd i arbete (299/58), som trädde i kraft den 1 september 1988 (27/87), reviderades lagstiftningen i syfte att utveckla det preventiva arbetarskyddet och förbättra rättsskyddet och påverkningsmöjligheterna för parterna i arbetslivet. Syftet med föreliggande proposition är att i enlighet med de riktlinjer som den nämnda totalreformen anger utvidga skyldigheterna och delvis också skyddet och enligt lagen om skydd i arbete till att omfatta ensamföretagare som mot vederlag utför arbete på ett gemensamt byggnadsarbetsställe. Målet är också att byggherren eller någon annan som styr eller övervakar två eller flera arbetsgivares verksamhet på ett gemensamt byggnadsarbetsställe, t.ex. den som beställt arbetet, skall vara skyldig att ta hand om allmänna, för de olika parterna gemensamma skyldigheter på arbetsplatsen för att garantera en säker arbetsmiljö.

Uppdelningen av de traditionella rollerna inom byggandet på det sätt som beskrivs ovan har lett till att någon egentlig huvudentreprenör

inte alltid kan utpekas. När det gäller att uppfylla de nämnda skyldigheterna har därför byggherren eller motsvarande part ofta de bästa och i praktiken ofta de enda möjligheterna att fullgöra dessa skyldigheter. Sådana skyldigheter är framför allt ordnande av den allmänna ledningen och samarbetet mellan parterna på arbetsplatsen, samordningen av parternas arbetsuppgifter samt åtgärder i anslutning till den allmänna renligheten och ordningen på arbetsplatsen. Målet för propositionen är att alla parter som inverkar på arbetsförhållandena i så stor omfattning som möjligt skall bli delaktiga i det samarbete som är nödvändigt med tanke på arbetets säkerhet. Också en utomstående planerare skall i nödvändig utsträckning vara skyldig att beakta arbetarskyddssynpunkter i det skede då hans plan realiseras vid byggandet.

Det väsentliga innehållet i regeringens proposition utgörs av en utvidgning av lagen om skydd i arbete så att den omfattar också ensamföretagare som utför arbete på ett byggnadsarbetsställe. Ovan nämnda ILO-konvention ställer i detta avseende inga absoluta krav på innehållet. Enligt konventionen kan genom nationell lagstiftning bestämmas om innehållet i och omfattningen av en ensamföretagares skyldigheter. Målet har dock i propositionen ansetts vara att lagstiftningen också i fråga om detta så långt som möjligt skall motsvara de allmänna mål och syften som konventionen uppställer. I propositionen har i mån av möjlighet även beaktats målen i Internationella arbetsorganisationens rekommendation nr 175.

2. Nuläget och ärendets beredning

2.1. Lagstiftning

Genom Internationella arbetsorganisationens konvention nr 167 ersattes en konvention från 1937 (nr 62) angående säkerhetsföreskrifter i byggnadsindustrin. Finland ratificerade denna konvention 1947. Rekommendation nr 175 ersatte två rekommendationer från 1937 angående säkerhetsföreskrifter i byggnadsindustrin och samverkan till förekommande av olycksfall inom byggnadsindustrin (nr 53 och 55).

I Finland är lagen om skydd i arbete, som har reviderats grundligt genom ändringar som

trädde i kraft den 1 september 1988, den grundläggande lagen i sammanhanget. Tillsynen över arbetarskyddet och samarbetet inom arbetarskyddet regleras genom lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/73). Lagen reviderades genom en lag som gavs samtidigt som reformen av lagen om skydd i arbete (29/87). De specialnormer som gäller skydd i arbete inom byggnadsbranschen grundar sig huvudsakligen på ett statsrådsbeslut av år 1969 innefattande ordningsregler för byggnadsarbetet (274/69). Beslutet har senare i väsentlig grad kompletterats vad gäller betong- och elementarbeten. De nämnda författningarna samt vissa andra statsrådsbeslut om tillämpning av lagen om skydd i arbete, vilka också har anknytning till byggnadsbranschen, innebär att Finlands nationella lagstiftning och praxis till stor del motsvarar konventionens och rekommendationens krav.

Finlands lagstiftning utgår från att endast arbetsgivare kan åläggas skyldigheter. Stadgandena i lagen om skydd i arbete gäller endast i begränsad utsträckning personer som utför självständigt arbete. Då minst två företagare arbetar i ett företag för gemensam räkning utan arbetstagare, tillämpas på dem vad som i lagen om skydd i arbete stadgas om arbetsgivare. De stadganden som gäller planerare, överlåtare av farliga maskiner, anordningar, redskap eller ämnen och vissa andra har också gällt ensamföretagare då de har befunnit sig i en sådan ställning. I Internationella arbetsorganisationens konvention nr 167 åläggs dock såväl ensamföretagare som huvudentreprenörer (dominerande entreprenörer) och andra entreprenörer på ett byggnadsarbetsställe samt byggherrar sådana krav i fråga om förverkligandet av arbetarskyddet och sådana skyldigheter i samband med samverkan inom arbetarskyddet som Finlands lagstiftning inte till alla delar uppfyller. Ordningsreglerna för byggnadsarbeten, vilka till centrala delar stöder sig på konventionen av år 1937, är också delvis bristfälliga och innehåller vissa detaljer som inte helt är i samklang med bestämmelserna i konventionen.

2.2. Ärendets beredning

Ovan nämnda konvention och rekommendation godkändes slutligt vid den 75 Internatio-

nella arbetskonferensens möte 1988. Finland företrädde i arbetskonferensens kommitté av representanter för arbetarskyddsstyrelsen, Finlands Byggnadsindustriförbund och Byggnadsarbetareförbundet.

Konventionen träder i kraft 12 månader efter den dag då arbetsorganisationens generaldirektör har registrerat ratifikationer från två medlemsstater. Fram till den 1 juni 1990 hade Ungern och Tjeckoslovakien ratificerat konventionen. Dessutom fram till den 1 juni 1992 har Norge, Sverige, Guatemala, Mexico och Irak ratificerat konventionen.

Social- och hälsovårdsministeriet, till vars verksamhetsområde den fortsatta beredningen av saken i Finland då hörde, begärde den 12 september 1988 genom sitt brev utlåtanden av de berörda arbetsmarknadsorganisationerna och myndigheterna om förutsättningarna att ratificera konventionen. Det ansågs allmänt vara nödvändigt att ratificera konventionen. Å andra sidan konstaterades att en ratifikation inte är möjlig utan ändringar i lagstiftningen.

På grund av vad som anförts ovan tillsatte arbetsministeriet den 16 augusti 1989 en kommission (byggnadsskyddskommissionen) som fick i uppdrag att utreda till vilka delar Finlands nationella lagstiftning inte motsvarar bestämmelserna i den av Internationella arbetsorganisationen godkända konventionen nr 167 om säkerhet och hälsa i byggnadsverksamhet samt att bereda förslag till de författningsändringar som krävs för att konventionen skall kunna ratificeras. Arbetsministeriet uppmanade i sitt brev av den 15 februari 1990 kommissionen att beakta de synpunkter som framlagts i asbestkommitténs betänkande (kommittébetänkande 1989:66). Uppmärksamhet skulle enligt brevet i synnerhet fästas vid ett förslag enligt vilket de som utför eget arbete borde omfattas av de arbetarskyddsföreskrifter som getts i fråga om asbestarbeten. I kommissionen satt företrädare för arbetarskyddsstyrelsen, Finlands Byggnadsindustriförbund, Byggnadstekniska Fackförbundet och Byggnadsarbetareförbundet (numera Byggnadsförbundet). Den proposition som nu avläts till riksdagen bygger nästan fullständigt på kommissionens enhälliga förslag (kommittébetänkande 1990:35). Dessutom har kommissionen berett de för ratificeringen nödvändiga ändringarna och tilläggen i statsrådets beslut innefattande ordningsregler för byggnadsarbete. Arbetsministeriet har för-

handlat om förslaget med arbetsmarknadsorganisationerna.

I regeringens proposition (RP 239/1989 rd) till Riksdagen med anledning av de konventioner och rekommendationer som godkänts vid den 75 Internationella arbetskonferensen 1988 konstateras bl.a. att konvention nr 167 inte antas i detta skede och att rekommendation nr 175 beaktas i kommande lagstiftning i den mån detta är ändamålsenligt och möjligt.

Lagen om skydd i arbete och lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden föreslås att ändra i regeringens proposition (nr 113/92) så att de uppfyller de förutsättningar som avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) uppställer.

3. Propositionens organisatoriska och ekonomiska verkningar

Regeringens proposition förutsätter inte en ökning av personalen och den har inga organisatoriska verkningar på myndigheternas verksamhet. Den utbildning, rådgivning och styrning som beror på lagändringarna kan skötas med hjälp av befintliga personalresurser och utbildningsorganisationer i nära samarbete med de berörda arbetsmarknadsorganisationerna.

Propositionens verkningar för privata arbetsgivare samt för staten och kommunerna som arbetsgivare är svåra att uppskatta. Enligt det nya stadgandet vid byggandet skall ses till att arbete inte medför fara för dem som arbetar på byggnadsarbetsstället eller för någon annan som befinner sig inom arbetets verksamhetsområde. Dessutom är de bestämmelser som gäller ensamföretagare som utför arbete på ett gemensamt byggnadsarbetsställe nya. Utvidgandet av stadgandena till att gälla också byggherren eller någon annan som styr eller övervakar byggnadsprojektet föranleder i någon mån merkostnader för byggherrens verksamhet och företagsekonomi. De åtgärder som hör till deras skyldigheter är dock ganska begränsade och beaktas redan nu på ett förnuftigt sätt i det byggnadsprojekt som skall genomföras. Kostnadsverkningarna av de ovannämnda stadgandena är inte särskilt stora. Den föreslagna utvidgningen av den grupp som åläggs skyldigheter föranleder alltså ändringar i kostnadsfördelningen, vilket för sin del kan

minska arbetsgivarens kostnader. På lång sikt medför arbetarskyddsinvesteringarna en ekonomisk nytta för arbetsgivarföretagen och för samhället.

4. Propositionens övriga verkningar

De föreslagna ändringarna inverkar också på de stadganden och bestämmelser som grundar sig på lagen om skydd i arbete och likaså på den övriga arbetslagstiftningen. Samtidigt med de föreslagna ändringarna har man beredat om ändring av statsrådets beslut innefattande ordningsregler för byggnadsarbete. Förslagets inverkan utanför lagstiftningen torde närmast gälla de allmänna avtalsvillkoren för byggnadsentreprenader (YSE 1983, RT 16—10193).

I propositionen föreslås att en ensamföretagare som utför arbete på ett gemensamt byggnadsarbetsställe skall vara skyldig att iakttä stadganden och bestämmelser som har utfärdats med stöd av lagen om skydd i arbete och som gäller arbetstagarens kompetens, maskiner, anordningar och redskap som skall användas i arbetet, arbetsmetoder samt hantering och förvaring av farliga ämnen. Med stöd av lagen om skydd i arbete har över 30 statsrådsbeslut utfärdats. De viktigaste vad gäller denna proposition är statsrådets beslut innefattande ordningsregler för byggnadsarbete, statsrådets beslut om ordningsregler vid sprängnings- och brytningsarbete (410/86), statsrådets beslut innefattande ordningsregler för drivningsarbete (289/86), statsrådets beslut om grävmaskiner och traktorgrävare (573/79), statsrådets beslut om mobilkranar och besiktning av dem (616/81) samt statsrådets beslut om asbestarbeten (886/87).

Det är på basis av ordalydelsen i det tillägg som föreslås i lagen om skydd i arbete (43 a § 3 mom.) klart vilka bestämmelser i statsrådsbeslut eller andra beslut på lägre nivå som kommer att tillämpas på arbete som ensamföretagare utför på ett gemensamt byggnadsarbetsställe. Av statsrådsbesluten eller de andra bestämmelserna framgår emellertid inte direkt att de också tillämpas på ensamföretagares arbete på det sätt som förutsätts i lagen om skydd i arbete, vilket i praktiken i någon mån kan ge upphov till ovisshet. Detta problem är emellertid av övergående art och kan i tillräck-

lig omfattning åtgärdas genom information och utbildning.

I och med att tillämpningsområdet för lagen om skydd i arbete på det föreslagna sättet utvidgas till att gälla också ensamföretagares arbete är det möjligt att också tillämpningsområdet för förordningen om skydd för unga arbetstagare (508/86) påverkas. Förordningen tillämpas nämligen på arbete som utförs av personer under 18 år, på vilket lagen om skydd i arbete tillämpas. En sådan utvidgning av tillämpningsområdet för förordningen om skydd för unga arbetstagare har emellertid inte så stor betydelse i praktiken, eftersom en person under 18 år i praktiken sällan kommer i fråga som en i lagen om skydd i arbete avsedd ensamföretagare. Kommissionen för utvecklande av arbetarskyddet för unga (kommittébetän-

kande 1992:10) har förberett revideringen av stadgandena i lagen (669/67) och förordningen om skydd för unga arbetstagare.

De tillägg som föreslås i lagen om skydd i arbete och ordningsreglerna för byggnadsarbete i fråga om byggherrens eller motsvarande parts skyldigheter torde också inverka på avtalsvillkoren för byggnadsentreprenader. Vid byggande iakttas allmänt de ovan nämnda allmänna avtalsvillkoren för byggnadsentreprenader. De föreslagna ändringarna och kompletteringarna av lagen och ordningsreglerna kan inverka på de punkter i modellavtalet som gäller entreprenörens ställning och prestationsskyldighet och likaså byggherrens ställning och skyldighet till medverkan. Också de övriga punkterna i modellavtalet bör uppenbarligen granskas när lagstiftningen revideras.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Lagen om skydd i arbete

6 §. I 6 § uppräknas de som är skyldiga att följa lagen om skydd i arbete, även om de inte är arbetsgivare eller annars skyldiga att svara för arbetarskyddet under arbetsprestationen. Om skyldighetens innehåll stadgas senare i lagen om skydd i arbete.

Vid byggandet stadgas om planerarens skyldighet i 43 a §. Därför föreslås att stadgandet rörande detta fogas till 6 § 2 mom.

När det gäller preventivt arbetarskydd är det viktigt att lagen om skydd i arbete ålägger alla dem skyldigheter vilkas åtgärder och förfarande inverkar på arbetarskyddsförhållandena på arbetsplatsen.

Det föreslagna stadgandet i 6 § 3 mom. grundar sig på punkt 1 i artikel 8 i konventionen och på punkt 5 i rekommendationen. Därför föreslås att byggherren, den som beställt arbetet eller annars gett i uppdrag att det skall utföras och som styr eller övervakar två eller flera arbetsgivares verksamhet på ett gemensamt byggnadsarbetsställe skall höra till dem som åläggs skyldigheter. Om dessa personers skyldigheter skall stadgas i ett nytt 43 a § 2 mom. Då det är fråga om byggnadsarbete

skall åtgärdernas exakta innehåll bestämmas i ordningsreglerna för byggnadsarbete. Konventionen och rekommendationen förutsätter att de fastslagna åtgärderna vidtas också av andra än arbetsgivaren på en gemensam arbetsplats. Särskilt viktigt är detta i situationer då ingen av arbetsgivarna på ett gemensamt byggnadsarbetsställe är huvudentreprenör.

Med gemensamt byggnadsarbetsställe avses här en arbetsplats där förutom ensamföretagaren arbetar åtminstone en annan ensamföretagare eller åtminstone en arbetstagare som är anställd av en arbetsgivare.

Enligt punkt 3 i artikel 1 i ovan nämnda konvention gäller konventionen också sådana ensamföretagare som kan ha definierats i nationell lagstiftning. Enligt artikel 7 i konventionen skall lagstiftningen ålägga ensamföretagare att följa de föreskrivna åtgärderna beträffande säkerhet och hälsa på arbetsplatsen. Enligt punkt 4 i rekommendationen har ensamföretagare allmän skyldighet att tillse att säkra och sunda förhållanden råder på arbetsplatsen. Konventionen och rekommendationen överläter åt nationell lagstiftning att definiera begreppet ensamföretagare och bestämma om det exakta innehållet i hans skyldigheter.

I lagens nya 6 § 4 mom. föreslås ingå ett stadgande om arbetarskyddsskyldigheter för

ensamföretagare som utför arbete på ett gemensamt byggnadsarbetsställe. Med ensamföretagare skall avses en person som på basis av ett entreprenadavtal, ett underleverantörsavtal eller något annat sådant avtal som avser en arbetsprestation, dock inte ett arbetsavtal, utför arbete på ett gemensamt byggnadsarbetsställe utan att åtminstone på denna arbetsplats anlita egna anställda. Typiska sådana arbetsprestationer inom byggnadsbranschen är bl.a. innertaksarbeten, isoleringsarbeten, grävningar, rivningsarbeten, lyftservice och måleriarbeten, vilka företagaren själv utför. Då begreppet ensamföretagare och hans skyldigheter begränsats har man försökt beakta de typiska situationerna i byggnadsarbetet. Om skyldighetens innehåll stadgas i 43 a § 3—5 mom.

Av alla dem som utför arbete på en arbetsplats täcker stadgandet också bl.a. de självständiga företagare som utför installation av maskiner eller anordningar och som avses i 6 § 1 mom. 2 punkten och 40 § 3 mom. I det nya 6 § 4 mom. skall det dock närmast vara fråga om säkerheten under arbetsskedet, medan det i 40 § 3 mom. stadgas om slutproduktens, t.ex. den på arbetsplatsen installerade anordningens säkerhet. En ensamföretagare som utför installation av maskiner eller anordningar skall höra till tillämpningsområdet för bägge stadgandena. Det föreslagna tillägget i fråga om ensamföretagare gäller inte arbete som den som står i arbetsgivares ställning utför genom att själv delta i arbetet. Sådant arbete bör redan som läget nu är anses höra till tillämpningsområdet för lagen om skydd i arbete, åtminstone då arbetet kan tänkas medföra fara för andra.

7 §. Det ankommer på arbetsrådet att avgöra frågor som gäller tillämpningsområdet för lagen om skydd i arbete. Förslagen till 6 § innebär att lagens tillämpningsområde utvidgas. Arbetsrådet skall avgöra det på det sättet utvidgade tillämpningsområdet för lagen om skydd i arbete. Lagens ordalydelse ändras så att den motsvarar den gällande lagstiftningen om arbetarskyddsförvaltningen.

18 §. En arbetstagare kan i sitt arbete utsättas för växlingar inte bara i lufttrycket utan också i annat yttre tryck. Då avsikten är att ordningsreglerna för byggnadsarbete skall utvidgas på motsvarande sätt, är det ändamålsenligt att utvidga detta stadgande i lagen om skydd i arbete också genom att slopa hänvisningen till arbete enbart under lufttryck. Med

tryck avses i detta sammanhang yttre fysikaliskt tryck.

43 a §. Definitionen av byggande skall tolkas vidsträckt. Utgångspunkten är att man med byggande avser den definition av byggnadsarbete som stabiliserats inom praxis för tillsynen över arbetarskyddet. Detaljerat byggande definieras i statsrådets beslut innefattande ordningsregler för byggnadsarbete samt i Internationella arbetsorganisationens konvention om säkerhet och hälsa i byggnadsverksamhet.

Enligt artikel 9 i konventionen skall de som planerar ett byggnadsprojekt i enlighet med nationell lagstiftning och praxis beakta säkerhet och hälsa för de arbetstagare som sysselsätts vid projektets utförande. T.ex. valet av material, användningen av ofarliga ämnen och ergonomiskt riktiga arbetsmetoder är av väsentlig betydelse för arbetstagarnas hälsa och säkerhet.

Den gällande 40 b § medför skyldigheter för experter eller konsulter utanför arbetsgivarföretaget. En planerarens skyldigheter inriktas enligt paragrafen närmast på att den planerade slutprodukten skall motsvara stadgandena om skydd i arbete.

Vid byggnadsarbete kan det för åstadkommande av slutprodukten, t.ex. en vägg i en elementkonstruktion, förutsättas att också sådana omständigheter beaktas som i sig inte skulle behövas vid själva planeringen av produkten, i exempelfallet väggen, men som inverkar på säkerheten under installationsskedet. Då elementplaneraren å andra sidan inte nödvändigtvis samtidigt är den som gör upp installationsplanen, dvs. den i 40 b § avsedda plan som gäller arbetsmetoden, föreslås till lagen ett nytt 43 a § 1 mom. som gäller beaktande av hälsa och säkerhet för de arbetstagare som genomför planen.

Enligt punkt 1 a i artikel 8 i konventionen skall huvudentreprenören (den dominerande entreprenören), eller annan person eller organ som har egentlig kontroll över eller primärt ansvar för övergripande frågor på byggnadsarbetsstället, ansvara för att samordna de föreskrivna åtgärderna beträffande säkerhet och hälsa och, i den utsträckning som är förenligt med nationell lagstiftning, att dessa åtgärder genomförs. Enligt punkt 5 i rekommendationen bör två eller flera arbetsgivare som bedriver verksamhet på samma byggnadsarbetsställe ha skyldighet att samverka med varandra samt med alla andra personer som deltar i det

pågående byggnadsarbetet, inbegripet byggherren eller hans representant. Enligt underpunkt 2 i samma punkt bör det yttersta ansvaret för samordningen av åtgärder beträffande säkerhet och hälsa på byggnadsarbetsstället åvila den huvudentreprenören eller den person som primärt är ansvarig för bedrivandet av arbetet.

I det föreslagna 6 § 3 mom. nämns de parter som utan att vara arbetsgivare är skyldiga att sköta de uppgifter som annars skulle ankomma på en arbetsgivare i samma ställning som huvudentreprenör. I det nya 43 a § 2 mom. skall stadgas om sakinnehållet i skyldigheterna. Skyldigheternas innehåll, liksom också skyldigheterna för en arbetsgivare i samma ställning som en huvudentreprenör, skall ses över i de punkter i ordningsreglerna för byggnadsarbete som berörs av detta.

Det föreslagna nya 43 a § 2 mom. förändrar inte varje arbetsgivares skyldighet att sörja för de egna arbetstagarnas skydd i arbetet.

Om skyldigheterna för en ensamföretagare som avses i 6 § 4 mom. stadgas i ett nytt 43 a § 3 mom., enligt vilket ensamföretagare skall vara skyldiga att följa lagen om skydd i arbete och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den angående arbetstagarens kompetens, maskiner, anordningar och redskap som skall användas i arbetet, arbetsmetoderna samt hantering och förvaring av farliga ämnen.

I punkt 3 i artikel 13 i konventionen sägs att "alla rimliga förebyggande åtgärder skall vidtas för att skydda personer som vistas på, eller i närheten av, ett byggnadsarbetsställe från alla risker som kan uppkomma på arbetstället i fråga". I 43 a § 4 mom. lagen om skydd i arbete föreslås ingå ett nytt stadgande om förebyggande åtgärder för att skydda personer på arbetets verkningsområde. Vid byggandet skall ses till att arbete inte medför fara för dem som arbetar på byggnadsarbetsstället eller för någon annan som befinner sig inom arbetets verkningsområde. Med arbetets verkningsområde skall här avses det verkningsområde för riskfaktorer som beror av arbetet. Vid byggandet skall vidtas förebyggande åtgärder för att skydda också personer som vistas i närheten av ett byggnadsarbetsställe mot alla risker som kan uppkomma på arbetstället i fråga.

Tillämpningen av stadgandet skall inte begränsas till enbart den tidpunkt då arbetet utförs utan skall också medföra skyldigheter att se till att arbetet inte föranleder fara för personer som senare kommer inom dess verk-

ningsområde. T.ex. spåren efter asbetsaneringsarbeten bör städas undan så att de inte heller medför fara för dem som utför följande arbetsskede eller för andra personer inom saneringsarbetets verkningsområde.

Om det traditionella samarbetet mellan arbetsgivaren och arbetstagarna stadgas i 9 § 4 mom. i lagen om skydd i arbete. Enligt punkt 2 i artikel 8 i konventionen är också ensamföretagare skyldiga att samverka vid genomförandet av de föreskrivna åtgärderna beträffande säkerhet och hälsa. Därför föreslås att stadgandet rörande detta fogas till 43 a § 5 mom. Enligt detta skall arbetsgivaren och ensamföretagare vidta lämpliga åtgärder för att de som arbetar på byggnadsarbetsstället med beaktande av byggnadsarbetsställets storlek och förhållanden får all nödvändig information om de åtgärder och den verksamhet som avser skydd eller hinder mot faror som hotar säkerhet eller hälsa av dem som arbetar på byggnadsarbetsstället.

49 §. Enligt artikel 35 i avtalet skall varje medlemsstat bl.a. genom lämpliga straffstadganden säkerställa att stadgandena i konventionen effektivt uppfylls. Därför är det nödvändigt att straffstadgandet i 49 § utvidgas till att gälla också ensamföretagare som utför arbete på ett gemensamt byggnadsarbetsställe samt byggherrar och andra som styr eller övervakar två eller flera arbetsgivares verksamhet på ett gemensamt byggnadsarbetsställe.

1.2. Lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden

4 §. Enligt punkt a i artikel 35 i konventionen bör varje medlemsstat vidta nödvändiga åtgärder för att stadgandena i konventionen skall uppfyllas bl.a. genom administrativa åtgärder och enligt punkt b i samma artikel genom inspektion och övervakning.

Lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden innehåller stadganden om bl.a. övervakning av stadganden och bestämmelser som rör arbetarskyddet, om sökande av ändring i arbetarskyddsmyndigheternas beslut och om samarbete mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Lagens stadganden om samarbetsförfarandet kan inte tillämpas på ensamföretagare som utför arbete på ett gemensamt byggnadsarbets-

ställe. Däremot kan stadgandena om övervakningsförfarandet och sökande av ändring tillämpas också på deras arbete. Stadgandenas ordalydelse beaktar redan i sin nuvarande form i hög grad ensamföretagare. För klarhetens skull föreslås dock att till 4 § skall fogas ett uttryckligt stadgande om ensamföretagares skyldighet att lämna uppgifter och om att förrättare av inspektion eller undersökning skall ha rätt till dessa uppgifter. Samtidigt skall skyldigheten utvidgas till att gälla också dem som avses i 6 § 3 mom. lagen om skydd i arbete.

16 §. I fråga om tvångsmedelsförfarande och sökande av ändring täcker den gällande ordalydelsen också ensamföretagare som utför arbete på ett gemensamt byggnadsarbetsställe, utom i fråga om det förbudsförfarande som avses i 16 §, vilket enligt den ovillkorliga ordalydelsen i stadgandet endast kan gälla arbetsgivaren. Det är ändamålsenligt att man kan ingripa i sådan fara för liv eller hälsa som orsakas av en ensamföretagares arbete i samma utsträckning som i fara som orsakas av en arbetstagares arbete. Därför föreslås att ett 3 mom. rörande detta fogas till 16 §.

21 §. Enligt punkt 10 i rekommendationen bör nationell lagstiftning stadga att den berörda myndigheten, i enlighet med vad som kan vara föreskrivet, underrättas om byggnadsarbetsställen av viss storlek, varaktighet eller särart. Lagens 21 § motsvarar formellt denna förutsättning. Å andra sidan har övervakningen av byggnadsarbetsställen försvårats bl.a. av att inte heller stora arbetsställen nödvändigtvis kommer till arbetarskyddsmyndigheternas kännedom om antalet anställda i enskilda arbetsgivares tjänst underskrider tio personer.

För att konventionen skall kunna realiserats är det ändamålsenligt att utvidga och precisera anmälningskyldigheten. Därför föreslås att till

21 § skall fogas ett nytt 3 mom., vilket skall innehålla en definition av vem som är skyldig att göra anmälan om inledande av arbete och dessutom utvidga skyldigheten till att gälla alla sådana byggnadsarbetsställen på vilka arbetar minst tio personer, ensamföretagare inbegripna. Det föreslagna tillägget har annars ingen inverkan på det anmälningsförfarande varom stadgas i 1 mom.

2. Ikraftträdande

De föreslagna ändringarna och tilläggen ändrar den nuvarande lagstiftningen framför allt i fråga om ensamföretagare som utför arbete på ett gemensamt byggnadsarbetsställe på det sätt som framläggs i den allmänna motiveringen. Också vad beträffar byggherren eller någon annan som styr eller övervakar två eller flera arbetsgivares verksamhet på ett gemensamt byggnadsarbetsställe är det fråga om skyldigheter som är nya i lagstiftningen och vars verkningar på avtalsförfarandet och avtalens innehåll torde kräva en översyn. Dessutom i en plan som gäller byggande skall i behövlig utsträckning även beaktas hälsa och säkerhet för de arbetstagare som genomför planen. Med beaktande av utbildning, rådgivning och styrning i anslutning härtill föreslås att stadgandena skall träda i kraft ca ett halvt år efter att de har antagits och blivit stadfästa. Ordningsreglerna för byggnadsarbete ändras och kompletteras med nya detaljerade bestämmelser. Då lagändringarna och ändringarna i ordningsreglerna utgör en helhet, är det ändamålsenligt att de träder i kraft samtidigt.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1. Lag

om ändring av lagen om skydd i arbete

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 28 juni 1958 om skydd i arbete (299/58) 6 § 2 mom., 7 § 1 och 2 mom., mellanrubriken före 18 §, 18 § 2 mom. och 49 § 1 mom., av dessa lagrum 6 § 2 mom. sådant det lyder i lag av den 16 januari 1987 (27/87), samt fogas till 6 §, sådan den lyder ändrad genom sistnämnda lag och lag av den 17 september 1976 (789/76), ett nytt 3 och 4 mom. och en ny mellanrubrik före 43 a § och en ny 43 a §, som följer:

6 §

Angående planerares skyldighet att iakttå denna lag stadgas i 40 b § och i fråga om byggandet dessutom i 43 a §.

Om skyldigheten att iakttå denna lag stadgas i 43 a § 2 och 4 mom. när det är fråga om en byggherre eller någon annan som styr eller övervakar två eller flera arbetsgivares verksamhet på ett gemensamt byggnadsarbetsställe.

Om skyldigheten för en ensamföretagare som utför arbete på ett gemensamt byggnadsarbetsställe mot ersättning att iakttå denna lag stadgas i 43 a § 3—5 mom.

7 §

På anhållan av allmän åklagare eller den arbetarskyddsmyndighet som saken gäller eller arbetsgivarnas eller arbetstagarnas centralorganisation skall arbetsrådet avgöra om arbete bör anses vara sådant att denna lag skall tillämpas samt om lagens 4, 5 eller 6 § skall tillämpas.

Arbetarskyddsmyndigheten skall, om en part yrkar det, hänskjuta en fråga som nämns i 1 mom. till arbetsrådet, om inte saken annars skall anses uppenbart klar.

byggande skall i behövlig utsträckning även beaktas hälsa och säkerhet för de arbetstagare som genomför planen.

Om ingen av arbetsgivarna på ett gemensamt byggnadsarbetsställe är huvudentreprenör, är byggherren eller någon annan som styr eller övervakar byggnadsprojektet skyldig att svara för organiseringen av den allmänna ledning och det samarbete mellan parterna som behövs med tanke på säkerhet och hälsa, för samordningen av verksamheten samt för den allmänna ordningen och renligheten på arbetsplatsområdet.

En ensamföretagare som utför arbete på ett gemensamt byggnadsarbetsställe mot ersättning skall iakttå denna lags stadganden och med stöd av den meddelade föreskrifter om arbetstagarens kompetens, maskiner, anordningar och redskap som används i arbetet, arbetsmetoder samt hantering och förvaring av farliga ämnen.

Vid byggandet skall arbetsgivaren och de som avses i 6 § 2—4 mom. se till att arbete inte medför fara för dem som arbetar på byggnadsarbetsstället eller för någon annan som befinner sig inom arbetets verkningssområde.

Vid byggandet skall arbetsgivaren och arbetstagarna samt ensamföretagaren samarbeta för att upprätthålla och förbättra arbetarskyddet på arbetsplatsen.

Buller, skakningar och tryck

18 §

Nödvändiga skyddsåtgärder skall likaså vidtas då arbete utförs under sådant tryck som kan vara till men för arbetstagarens hälsa eller då arbetstagaren måste arbeta under sådana förhållanden att trycket avsevärt kan växla.

Tilläggskyldigheter för byggandet

43 a §

I en plan som avses i 40 b § och som gäller

49 §

En arbetsgivare eller en i 4—6 §§ angiven person som bryter mot denna lag eller mot stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den skall för arbetarskyddsförseelse dömas till böter eller under försvärande omständigheter till fängelse i högst sex månader, om inte strängare straff stadgas i någon annan lag.

Denna lag träder i kraft den

199 .

2.

Lag**om ändring av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 16 februari 1973 om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/73) 4 § 1 mom. 6 punkten, sådan den lyder i lag av den 16 januari 1987 (29/87), samt

fogas till 16 § ett nytt 3 mom. och till 21 § ett nytt 3 mom. som följer:

4 §

Förrättare av inspektion eller undersökning äger rätt:

6) att inom en av honom utsatt skälig tid av arbetsgivaren, av en ensamföretagare som avses i 6 § 4 mom. lagen om skydd i arbete och av dem som nämns i 6 § 1 och 3 mom. i samma lag såväl muntligt som skriftligt få uppgifter som behövs för tillsynen.

16 §

Det förfarande som avses i denna paragraf kan riktas även mot ensamföretagare som avses i 6 § 4 mom. lagen om skydd i arbete.

21 §

Anmälan om inledande av arbete på ett gemensamt byggnadsställe görs av huvudentreprenören eller, om en sådan inte finns, av byggherren eller någon annan som styr eller övervakar två eller flera arbetsgivares verksamhet på det gemensamma byggnadsarbetsstället. Anmälan skall göras i fråga om arbetsplatser där arbetet är avsett att pågå över en månad och där åtminstone tio personer arbetar, ensamföretagare inbegripna.

Denna lag träder i kraft den

199 .

Helsingfors den 16 oktober 1992

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Arbetsminister *Ilkka Kanerva*

1.

Lag**om ändring av lagen om skydd i arbete**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 28 juni 1958 om skydd i arbete (299/58) 6 § 2 mom., 7 § 1 och 2 mom., mellanrubriken före 18 §, 18 § 2 mom. och 49 § 1 mom., av dessa lagrum 6 § 2 mom. sådant det lyder i lag av den 16 januari 1987 (27/87), samt

fogas till 6 §, sådan den lyder ändrad genom sistnämnda lag och lag av den 17 september 1976 (789/76), ett nytt 3 och 4 mom. och en ny mellanrubrik före 43 a § och en ny 43 a §, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

6 §

Angående planerares skyldighet att iaktta denna lag stadgas i 40 b §.

Angående planerares skyldighet att iaktta denna lag stadgas i 40 b § och i fråga om byggande dessutom i 43 a §.

Om skyldigheten att iaktta denna lag stadgas i 43 a § 2 och 4 mom. när det är fråga om en byggherre eller någon annan som styr eller övervakar två eller flera arbetsgivares verksamhet på ett gemensamt byggnadsarbetsställe.

Om skyldigheten av en ensamföretagare som utför arbete på ett gemensamt byggnadsarbetsställe mot ersättning att iaktta denna lag stadgas i 43 a § 3—5 mom.

7 §

På anhållan av allmän åklagare eller statens (yrkesinspektör) eller arbetsgivares eller arbetstagares centralorganisation skall arbetsrådet avgöra, huruvida arbete bör anses vara sådant, att denna lag skall äga tillämpning, ävensom huruvida lagens 4, 5 eller 6 § skall lända till efterträttelse.

Yrkesinspektör skall, om part det yrkar, hänskjuta i 1 mom. nämnd fråga till arbetsrådet för avgörande, såframt saken icke eljest bör anses uppenbart klar.

7 §

På anhållan av allmän åklagare eller den arbetarskyddsmyndighet som saken gäller eller arbetsgivarnas eller arbetstagarnas centralorganisation skall arbetsrådet avgöra om arbete bör anses vara sådant att denna lag skall tillämpas samt om lagens 4, 5 eller 6 § skall tillämpas.

Arbetarskyddsmyndigheten skall, om en part yrkar det, hänskjuta en fråga som nämns i 1 mom. till arbetsrådet, om inte saken annars skall anses uppenbart klar.

*Buller, skakningar och lufttryck**Buller, skakningar och tryck*

18 §

Erforderliga skyddsåtgärder skola likaså vidtagas, då arbete utföres under sådant lufttryck, som kan vara till men för arbetstagares hälsa, eller då arbetstagaren nödgas arbeta under sådana förhållanden att lufttrycket avsevärt kan växla.

Nödvändiga skyddsåtgärder skall likaså vidtas då arbete utföres under sådant tryck som kan vara till men för arbetstagarens hälsa eller då arbetstagaren måste arbeta under sådana förhållanden att trycket avsevärt kan växla.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Tilläggskyldigheter för byggandet

43 a §

I en plan som avses i 40 b § och som gäller byggande skall i behövlig utsträckning även beaktas hälsa och säkerhet för de arbetstagare som genomför planen.

Om ingen av arbetsgivarna på ett gemensamt byggnadsarbetsställe är huvudentreprenör, är byggherren eller någon annan som styr eller övervakar byggnadsprojektet skyldig att svara för organiseringen av den allmänna ledning och det samarbete mellan parterna som behövs med tanke på säkerhet och hälsa, för samordningen av verksamheten samt för den allmänna ordningen och renligheten på arbetsplatsområdet.

En ensamföretagare som utför arbete på ett gemensamt byggnadsarbetsställe mot ersättning skall iaktta denna lags stadganden och med stöd av den meddelade föreskrifter om arbetstagarens kompetens, maskiner, anordningar och redskap som används i arbetet, arbetsmetoder samt hantering och förvaring av farliga ämnen.

Vid byggandet skall arbetsgivaren och de som avses i 6 § 2—4 mom. se till att arbete inte medför fara för dem som arbetar på byggnadsarbetsstället eller för någon annan som befinner sig inom arbetets verkningsområde.

Vid byggandet skall arbetsgivaren och arbetstagarna samt ensamföretagaren samarbeta för att upprätthålla och förbättra arbetarskyddet på arbetsplatsen.

49 §

Arbetsgivare eller i 4—6 §§ avsedd person, som bryter mot denna lag eller i föreskrifter, straffes med böter eller under försvårande omständigheter med fängelse ej över sex månader, såframt icke strängare straff därför annorstädes i lag är stadgat.

49 §

En arbetsgivare eller en i 4—6 §§ angiven person som bryter mot denna lag eller mot stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den skall för arbetarskydds-förseelse dömas till böter eller under försvårande omständigheter till fängelse i högst sex månader, om inte strängare straff stadgas i någon annan lag.

Denna lag träder i kraft den

199 .

2.

Lag**om ändring av lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 16 februari 1973 om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/73) 4 § 1 mom. 6 punkten, sådan den lyder i lag av den 16 januari 1987 (29/87), samt

fogas till 16 § ett nytt 3 mom. och till 21 § ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Förrättare av inspektion eller undersökning
äger rätt:

6) att inom en av honom utsatt skälig tid av arbetsgivaren och dem som nämns i 6 § 1 mom. lagen om skydd i arbete erhålla för tillsynen behövliga uppgifter såväl muntligt som skriftligt.

6) att inom en av honom utsatt skälig tid av arbetsgivaren, *av en ensamföretagare som avses i 6 § 4 mom. lagen om skydd i arbete* och av dem som nämns i 6 § 1 och 3 mom. i samma lag såväl muntligt som skriftligt få uppgifter som behövs för tillsynen.

16 §

Det förfarande som avses i denna paragraf kan riktas även mot ensamföretagare som avses i 6 § 4 mom. lagen om skydd i arbete.

21 §

Anmälan om inledande av arbete på ett gemensamt byggnadsställe görs av huvudentreprenören eller, om en sådan inte finns, av byggherren eller någon annan som styr eller övervakar två eller flera arbetsgivares verksamhet på det gemensamma byggnadsarbetsstället. Anmälan skall göras i fråga om arbetsplatser där arbetet är avsett att pågå över en månad och där åtminstone tio personer arbetar, ensamföretagare inbegripna.

Denna lag träder i kraft den

199 .